

DATOS IDENTIFICATIVOS

Dereito da Unión Europea

Materia	Dereito da Unión Europea			
Código	V08G081V01304			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Pereira Garrido, María Teresa Riquelme Vázquez, Pablo			
Profesorado	Pereira Garrido, María Teresa Riquelme Vázquez, Pablo			
Correo-e	tpgarrido@yahoo.es priquelme@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O estudo desta materia permitirá ao estudante coñecer mellor a súa condición de cidadán europeo e, sobre todo, ampliará a súa comprensión da dimensión xurídica da Unión Europea. Isto último permitiralle constatar a importancia que pode alcanzar o dereito nos procesos de integración.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	Descrición
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ser capaz de manexar e interpretar o ordenamento xurídico comunitario.	A1

Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	A1
Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	A2
Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	A3
Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado.	A4
Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	A5
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.	B1
Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.	B2
Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica.	B3
Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar	B4
Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión	D1
Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.	D2
Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.	D3
Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e *multiculturalidad.	D4
Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.	D5

Contidos

Tema	
Tema 1. Orixe e evolución histórica da Unión Europea	- Antecedentes históricos da UE - O proceso de profundización da UE: a revisión dos Tratados comunitarios - A adhesión de novos Estados
Tema 2. A especificidade do fenómeno comunitario fronte ao ordenamento internacional	- Configuración xurídica: a UE como Organización Internacional - Valores, obxectivos e principios - Sistema de competencias
Tema 3. A especificidade do Dereito da Unión Europea fronte ao dereito interna (I)	- A integración europea no marco das formas de Estado - O Dereito orixinario e o concepto de Constitución
Tema 4. A especificidade do Dereito da Unión Europea fronte ao dereito interna (II)	- Bases constitucionais da pertenza á Unión Europea - A pertenza á UE e as súas consecuencias sobre o sistema constitucional de fontes do Dereito - A pertenza á Unión Europea e as súas consecuencias sobre a organización territorial do Estado español
Tema 5. Sistema institucional da UE (I)	- Consideracións xerais: principios e medios - O Consello Europeo - O Consello
Tema 6. Sistema institucional da UE (II)	- O Parlamento Europeo - A Comisión - Outras institucións e órganos
Tema 7. Ordenamento xurídico da UE (I)	- O Dereito orixinario - O Dereito derivado - O proceso de formación do Dereito derivado
Tema 8. Ordenamento xurídico da UE (II)	- As relacións entre o Dereito da UE e os Dereitos internos dos Estados membros - Os principios de efecto directo, primacía e responsabilidade do Estado - Desenvolvo e execución do Dereito da UE
Tema 9- Sistema xudicial da Unión Europea	- O Tribunal de Xustiza da UE: organización e funcionamento - Sistema de recursos ante o TJUE - A cuestión prejudicial: cooperación entre o TJUE e o xuíz nacional
Tema 10. A aplicación do dereito da Unión Europea (I): Dereitos humanos e cidadanía europea	- O proceso de incorporación dos dereitos no Dereito da UE - A Carta de Dereitos Fundamentais da UE - A cidadanía europea

Tema 11. A aplicación do dereito da Unión Europea (I): As liberdades fundamentais do mercado interior	- O proceso de integración económica - A libre circulación de mercadorías e capitais - A libre circulación de persoas e servizos
Tema 12. A aplicación do dereito da Unión Europea (II): As Políticas da UE	- As políticas comúns da Unión - As políticas compartidas da Unión - As políticas nas que a Unión dispón de competencias de cooperación, apoio, complemento ou axuda
Tema 13: Acción exterior da Unión Europea: Política exterior e de seguridade común	- A personalidade internacional da UE - As competencias internacionais da UE - A Política exterior e de seguridade común
Tema 14. Espazo de liberdade, seguridade e xustiza: tutela xudicial e procesual na Unión Europea	- Proceso de constitución do Espazo de liberdade, seguridade e xustiza - Control de fronteiras, asilo e inmigración - Cooperación xudicial, civil e penal - Cooperación policial en materia penal

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	30	0	30
Traballo tutelado	1	0	1
Lección maxistral	36	54.5	90.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	11.5	14.5
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Traballo	1	11	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Esta actividade consistirá na resolución de casos prácticos nos que os alumnos deberán manexar os principais instrumentos xurídicos da Unión Europea.
Traballo tutelado	Os alumnos realizarán dous traballos, un en relación coa parte impartida por cada área de coñecemento (Dereito Constitucional e Dereito Internacional Público).
Lección maxistral	Nas sesións maxistras presentárase e explicará ao alumno os aspectos principais da disciplina.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na sesión maxistral explicáranse os aspectos fundamentais da materia. Calquera dúbida ou cuestión poderá exporse tanto nas devanditas clases, nas clases prácticas ou no horario de titorías que se publicará ao iniciar o curso e que se poderán desenvolver virtualmente.
Resolución de problemas	Nos traballos na aula, o alumno aplicará os coñecementos adquiridos na sesión maxistral mediante a realización de casos prácticos, comentarios de sentenzas, etc. baixo a orientación e supervisión do profesor.
Traballo tutelado	Os alumnos realizarán dous traballos, un en relación con cada área de coñecemento, xa sexa en grupo ou individualmente. O profesor orientará ao alumno na súa elaboración e presentación.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Exporanse diversos casos prácticos que deberán ser resoltos polos alumnos. A cualificación máxima será dun punto, 0,5 en relación coa parte impartida pola área de Dereito Constitucional e outro 0,5 en relación coa parte impartida pola área de Dereito Internacional Público. Para a cualificación terase en conta tanto a asistencia como a participación activa na aula. Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico e a estrutura organizativa e institucional da Unión Europea.	15	A1 B1 D1 A2 B2 D2 A3 B3 D3 A4 B4 D4 D5

Exame de preguntas de desenvolvemento	Os coñecementos adquiridos na sesión maxistral serán avaliados a final de curso mediante unha proba escrita que comprenderá toda a materia. Esta proba valorarase ata un máximo de 4 puntos. Constará de 4 preguntas: 2 da parte impartida pola área de Dereito Constitucional (ata 2 puntos) e 2 da de Dereito Internacional Público (ata 2 puntos).	40	A1 A4 A5	B4	D2 D5
---------------------------------------	---	----	----------------	----	----------

Aqueles alumnos que opten polo sistema de avaliación continua, deben aprobar as 2 partes desta proba para que se engada a nota dos distintos traballos e probas da avaliación continua.

As datas e horarios das probas de avaliación final das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de exames aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2023-2024.

Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico e a estrutura organizativa e institucional da Unión Europea.

Exame de preguntas obxectivas	Durante o cuadrimestre realizaranse dous probas tipo test (unha da parte de Dereito Constitucional e outra da parte de Dereito Internacional) que non terán carácter liberatorio.	30	A2 A3 A4	B1 B2 B3	D4 D5
-------------------------------	---	----	----------------	----------------	----------

A data da realización das probas serán comunicada polo profesorado.

Cada unha destas probas cualificarase cun máximo dun punto.

Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico e a estrutura organizativa e institucional da Unión Europea.

Traballo	Durante o cuadrimestre os alumnos deberán realizar dous traballos, individual ou en grupo, un en relación coa parte de Dereito Constitucional e outro en relación coa parte de Dereito Internacional Público, que será entregado ao profesor.	15	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4	D1 D2 D3 D4 D5
----------	---	----	----------------------------	----------------------	----------------------------

Esta proba cualificarase cun máximo dun punto.

Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico e a estrutura organizativa e institucional da Unión Europea.

Outros comentarios sobre a Avaliación

A docencia e a avaliación desta materia son responsabilidade de dúas áreas de coñecemento: a área de Dereito Constitucional e a área de Dereito Internacional Público. A área de Dereito Internacional Público ensinará os temas 1 e 2; 5 e 6; e 11-13, que se impartirán na primeira metade do semestre no PCEO e na segunda no Grao en Dereito. A área de Dereito Constitucional impartirá as leccións 3 e 4; 7-10 e 14; na segunda metade do semestre no PCEO e na primeira metade no Grao en Dereito. En canto ás tres primeiras semanas do semestre no Grao e as dúas primeiras semanas do PCEO, que están dedicadas a clases teóricas intensivas, serán impartidas en primeiro lugar pola área de Dereito Internacional Público e logo pola área de Dereito constitucional no PCEO, e ao revés no grao en Dereito.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS

O primeiro día de clase, entregaráselles unha folla de opción de avaliación que entregarán ao profesor dentro dunha semana e na que deben escoller entre o sistema de avaliación continua ou o sistema de avaliación final. Se optan por continuar coa avaliación, na primeira oportunidade de exame, non poderán pasar á modalidade de avaliación final.

Os alumnos que opten pola avaliación continua realizarán as diferentes probas descritas no apartado de avaliación ao longo do curso, é dicir, dúas probas tipo test (3 puntos), un traballo que se poderá expoñer na aula (1'5 puntos), así como a resolución de casos prácticos que serán discutidos en grupos (1'5 puntos). Con estas probas poderán acadar un máximo de seis puntos (tres puntos por cada área de coñecemento, a saber, Dereito Constitucional e Dereito Internacional Público).

Ademais, o alumno realizará un exame final que se celebrará na data prevista no calendario de exames para o profesorado e que se avaliará cun máximo de 4 puntos (2 puntos a parte de Dereito Constitucional e 2 puntos a parte de Dereito Internacional Público). A cualificación das probas de avaliación continua só se engadirá se se superan as dúas partes do exame final.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTA

Aqueles estudantes que non se sometan á avaliación continua, a proba que se vai realizar, a modalidade de avaliación final, constará de dúas partes: a realización dunha proba escrita con preguntas de desenvolvemento, tanto da parte de Dereito Constitucional como da de Dereito Internacional Público, así como a resolución de catro casos prácticos, dous en relación a cada área do coñecemento.

A proba escrita cualificarase nun máximo de 8 puntos (4 puntos en relación con cada área de coñecemento) e a resolución dos casos prácticos nun máximo de dous. As notas da resolución dos casos prácticos só se agregarán ás da proba escrita sempre e cando as dúas partes da proba escrita sexan aprobadas. En todo caso, as competencias e resultados de aprendizaxe avaliados serán as mesmas que no sistema de avaliación dos asistentes.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA A 2ª EDICIÓN DE MINUTOS E FIN DA CARRERA

1. Os alumnos que, optando polo sistema de avaliación continua non superen a materia na primeira oportunidade, manterán a nota que obtiveron na avaliación continua cando se presenten á segunda oportunidade (exame de xuño e, se procede, seguinte curso), previa solicitude do profesor ao comezo do cuadrimestre, e terán que levar a cabo exclusivamente a parte teórica do exame, que consistirá, como na primeira oportunidade, en cuestións de desenvolvemento.
2. Para aqueles alumnos que non sigan o sistema de avaliación continua, o sistema de avaliación será o establecido nos criterios de avaliación para non asistentes 1ª edición de Actas.
3. O exame correspondente á convocatoria de fin de grao realizarase do mesmo xeito que a modalidade de avaliación final (criterios de avaliación para non asistentes, 1ª edición de Actas).

As datas e horarios das probas de avaliación das distintas materias serán as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2020-2021.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mangas Martín, A y Liñán Nogueras, D.J, **Instituciones y Derecho de la Unión Europea**, Tecnos,

Sobrino Heredia, J.M, **Textos para el estudio del Derecho Internacional Público, del Derecho de la Unión Europea y del Derecho Internacional de los espacios**, Tirant lo blanch,

Schütze, R., **European Union Law**, Cambridge University Press,

Bibliografía Complementaria

Abellán Honrubia, V; Vilá Costa, B y Olesti Rayo, A, **Lecciones de Derecho comunitario europeo**, Ariel,

Alcaide Fernández, J; Casado Raigón, R, **Curso de Derecho de la Unión Europea**, Tecnos,

Díez de Velasco, M (Coordinado por JM Sobrino), **Las Organizaciones Internacionales**, Tecnos,

Sánchez, Víctor, M (dir), **Derecho de la Unión Europea**, Huygens,

Sánchez Ramos, B (dir), **La Unión Europea como actor global. Algunas cuestiones analizadas desde el Tratado de Lisboa**, Tirant lo blanch,

García Gestoso, N, **Soberanía y Unión Europea. Algunas cuestiones críticas desde la Teoría de la Constitución**, Atelier,

Chalmers, D., **European Union law : texts and materials**, Cambridge University Press,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito: Dereito constitucional I/V08G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/V08G081V01204

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito internacional público/V08G081V01303

Outros comentarios

O Manual recomendado para preparar a materia en castelán é o dos Profesores Mangas Martín e Liñán Nogueras.

A docencia dun grupo teórico e un grupo práctico desta materia no grao en dereito será impartida en inglés polas profesoras Annina Burguin (área de Dereito Internacional Público) e Tamara Álvarez Robles (área de Dereito Constitucional).

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de empresas - Grao en Dereito impártese no 1º cuadrimestre do 2º Curso con esta mesma guía.